ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнійшого Володимира
Міжрегіональної Академії управління персоналом

Збірка за матеріалами роботи круглого столу,

присвяченого 140-річчю з дня народження Лесі Українки

Хмельницький, 2011

ББК 84 (4 Укр)
З 41

Упорядники:
І.Б. Вашеняк, *кандидат історичних наук*
В.В. Олійник, *викладач-методист*

Затверджено на засіданні кафедри загальнонаукових та загальноосвітніх дисциплін Хмельницького інституту МАУП (Протокол № 7 від “17” лютого 2011 р.).

341 Збірка студентських поезій / упоряд. І.Б. Вашеняк, В.В. Олійник. – Хмельницький : Хмельницький інститут МАУП, 2011. – 68 с.

Збірка містить тези виступів учасників засідання круглого столу, присвяченого 140-й річниці з дня народження Л.Українки, що відбувся 25 лютого у ХІ МАУП, а також поезії студентів та абітурієнтів Інституту, які розміщено за трьома тематичними напрямами – патріотична лірика, філософська лірика та інтимна поезія.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом
Хмельницький інститут МАУП, 2011

Останні десять років свого життя Леся Українка жила в Україні наїздами. Більше – на Кавказі, в Криму, Італії, Єгипті. Вологий клімат Колодяжного, Зеленого Гаю, Києва, де вона перебувала короткий час, шкодили її здоров'ю. З кожним роком сили падали. Проте, незважаючи ні на що, була напружена письменницька праця – поетична творчість, переклади, випробування себе в різних жанрах.

1 серпня 1913 року в м. Сурамі (Грузія) спинилося гаряче серце Лесі Українки. Тіло її перевезли до Києва і поховали на Байковому кладовищі. Вічність ще більше висвітила велич геніальної доньки України.

Леся Українка – неповторна. Її життя - це подвиг митця, один з тих подвигів, що підносять людину в очах сучасників, роблять її зіркою в очах нащадків. Хіба жила на світі ще така жінка, в серці якої поєдналися б така мужність, така геніальність, такий вогонь і розум, така пристрасна любов і відданість народові та Батьківщині? Ні, другої такої на світі не було!

Література

1. Демчук Л. Р. "Довго щирими сими словами до людей промовлятиму я…" / Л. Р. Демчук // Позакласний час. – 2002. - № 1 - 2. – С. 34 – 36.
2. Леся Українка. Горить моє серце / Передм. Т. Сергійчука. – К. : ВАТ Вид-во "Київська правда", 2004. – 464 с.
3. Леся Українка. Твори. – К. : Дніпро, 2000. – 632 с.
4. Спогади про Лесю Українку. – К. : Дніпро, 1971. – 120 с.

Олійник В. В.,
старший викладач ХІ МАУП
Мацеєва І. В.,
студентка гр. КП-11 ЕПК при ХІ МАУП

Першодруки Лесі Українки

Леся Українка по природі була дуже скромною людиною і свої ліричні вірші для публікацій відбирала особливо ретельно. Багато чого з написаного за її життя так і не побачило світ. В її чудових драмах і поемах ми бачимо найяскравіші відблиски – відгомін жагучої, поетичної натури, здатної на глибоке, самовіддане почуття.

Варто зазначити, що свій перший вір "Надія" вона написала в дев'ять років і присвятила своїй тітці, засланій до Сибіру.

Коротко розглянемо історію видання всіх прижиттєвих збірок поетеси. Творчий шлях письменниці почався 1884 р., коли на сторінках львівського журналу "Зоря" було опубліковано перші її вірші "Конвалія" та "Сафо" за підписом "Леся Українка". Починаючи з 1887 р. в українських альманах та збірниках це ім'я зустрічається вже постійно [3, с. 2].

За сім років, що минули від часу перших поезій Лесі Українки, в українській періодичній пресі побачило світ чимало її віршів, а багато написаного лежало ще в рукописах. Матеріалу на першу збірку було досить. По дорозі до Відня в січні 1891 р. Леся Українка з матір'ю на кілька днів зупинились у Львові. Тут відбулася перша її зустріч з Франком. Як згадувала в "Автобіографії" Олена Пчілка, "просив він дозволу видрукувати збірку Лесиних поезій і дістали від нас на це згоду" [1, с. 62]. Та практично питання про видання збірки розв'язалося трохи пізніше, оскільки лікування у Відні і стан здоров'я не дозволяли поетесі одразі взятись до підготовки книжки.

У першій половині березня 1893 р. збірка поезій Лесі Українки вийшла з друку. На титульній сторінці книжки стояла дата 1892 – це планований час виходу збірки, а на обкладинці – 1893 р. (фактичний вихід збірки в світ). Коштувала вона 60 крейцерів – це шістдесят центів) [1, с. 63]. Зауважимо, що виданням збірки займалася мати – Олена Пчілка.

Збірка "На крилах пісень" була надрукована у Львові, складається з 69 поезій та трьох поем і охоплює, за незначними винятками, всі друковані на той час твори Лесі Українки. Розділена вона авторкою на дві частини. Вірші розташовано без врахування хронології їхнього написання чи публікації. Дане видання, здійснене за безпосередньою участю авторки, є одним з авторитетних джерел тексту ранніх творів Лесі Українки.

Підкреслимо, що дістати на Україні закордонне видання було нелегко, завдячуючи таким царським директивам, як Валуєвський циркуляр і Емський указ про заборону української мови, видань українською мовою і ввезення книг на територію імперії, які видавались за кордоном на малоросійській мові. Тому її збірку було заборонено царською цензурою. У 1893 році примірників збірки, висланих їй зі Львова, вона так і не одержала. Свою книжку авторка вперше взяла в руки лише на початку червня 1894 р., коли по дорозі до Болгарії зупинилася на короткий час у Львові, щоб зустрітися з галицькими друзями-письменниками.

Відстань у шість років відділяє збірку Лесі Українки "На крилах пісень" від наступної збірки творів "Думи і мрії", що вийшла друком теж у Львові у жовтні 1899 р. Про вихід книжки першим повідомив "Літературно-науковий вісник" у широкій бібліографічній замітці з викладом змісту книжки [1, с. 84].

На відміну від першої збірки, що майже повністю складалася з віршів, опублікованих у тогочасній періодиці, збірка "Думи і мрії" наполовину складалася з першодруків. До збірки увійшли дві поеми "Давня казка" і "Роберт Брюс, король шотландський" та 47 ліричних творів, з яких 25 надруковано у збірці вперше [1, с. 85].

Яка ж історія друку збірки "Думи і мрії"? Якщо справами видання першої збірки оригінальних поезій Лесі Українки займалася в основному Олена Пчілка, то другу збірку Леся Українка видавала вже самостійно. На початку січня 1899 р. Леся виїхала до Берліна. На початку лютого її оперували, після чого вона три місяці була прикута до ліжка. Лише на початку квітня вона

змогла вставати з ліжка і потроху працювати. На цей час з пропозицією укласти нову збірку до неї звернулося львівське видавництво "Українсько-руська видавнича спілка", що брало на себе видання книжки [3, с. 2].

Робота над укладанням збірки йшла, так би мовити, на два фронти: друковані речі переписувались у Львові, одночасно Леся Українка готувала до друку, переписувала чимало нових, ще не публікованих творів, що вже або були написані на цей час, або саме завершувались авторкою. Знову ж таки стан здоров'я не дозволяв поетесі працювати інтенсивно. Про це вона пише Ользі Кобилянській 20 травня 1899 р. – "Оце з тяжкою бідою берусь переписувати свої "пісні" для нового видання, та й робота ся йде як з каміння" [4, с. 21]. Збірка вийшла з друку 1899 р.

Третя поетична збірка Лесі Українки "Відгуки" вийшла в світ 1902 р. у Чернівцях. Які ж обставини видання цієї збірки? Під час перебування поетеси в Чернівцях (червень 1901 р.), громадський діяч В. Сімович від імені студентського товариства "Молода Україна" попросив Лесю Українку видати збірку її нових поезій, з умовою, що всі видавничі клопоти і видатки бере на себе товариство. Поетеса погодилась.

У грудні 1901 року, від'їжджаючи до Італії на лікування, Леся Українка турбується про долю збірки. 27 листопада 1901 року вона пише Ользі Кобилянській: "Поручаю свої вірші "Відгуки" опіці божій, коли вже сама мушу вступитись, тільки все ж прошу не випускати їх з друкарні, поки не перегляну готового примірника, аби в разі потреби можна було додати спис "друкарських помилок", се, я знаю, нікому, крім автора, користі не дає, але нехай мені буде хоч тая потіха" [4, с. 20].

Перебуваючи на лікуванні у Сан-Ремо, Леся Українка постійно писала Ользі Кобилянській і цікавилась долею збірки. Наприклад, у новорічному листі до подруги (20 грудня 1901 року, і 1 та 2 січня 1902 року) вона питала: "А що там чиїсь "Відгуки", чи відгукнулись?".

У середині квітня 1902 року збірка "Відгуки" вже вийшла з друку. В газеті "Діло" від 13 квітня з'явилася замітка про вихід у світ у Чернівцях нової збірки віршів Лесі Українки [2, с. 112].

В далекому Сан-Ремо Леся Українка прочитала це повідомлення і 2 травня 1902 року писала Ользі Кобилянській: "Хтось читав у "Ділі", що "Відгуки" вийшли?" [4, с. 23].

Слід зазначити, що окрім цих поетичних збірок, Леся Українка написала ще 115 віршів, які не ввійшли до складу збірок. Вони лише частково були надруковані за життя поетеси. Серед віршів, які сама Леся Українка не віддавала до друку, були твори гострого політичного звучання, а також твори, в яких відбилися її особисті переживання.

Отже, поетична творчість Лесі Українки, на нашу думку, є дорогоцінним скарбом у культурній спадщині людства.

Література
1. Колесник П. Леся Українка і українська поезія початку ХХ ст. / П. Колесник // Леся Українка. Публікації. – К. : Наукова думка, 2005. – 261 с.
2. Леся Українка. Документи і матеріали. – К. : Наукова думка, 1971. – 204 с.
3. Леся Українка. На крилах пісень: Поезії / Передм. Д. В. Павличка. – К. : Веселка, 2004. – 128 с.
4. Моклиця М. В. Леся Українка і Ольга Кобилянська: дві грані модернізму / М. В. Моклиця // Леся Українка і сучасність. – Луцьк, 2003. – 244 с.

Олійник В. В.,
старший викладач ХІ МАУП
Кірнос А. В.,
студент гр. КП-11 ЕПК при ХІ МАУП

Мала батьківщина Лесі Українки – село Колодяжне Волинської області

В одному з чарівних куточків Волинського Полісся знаходиться село Колодяжне. Ніби нічим не відрізняється від інших сіл Волині, але на весь світ стало воно відомим завдяки Лесі Українці та Олені Пчілці, родині Косачів, які жили й творили тут.

Як свідчать документи, батько Лесі Петро Косач восени 1868 р. придбав у Колодяжному невелику земельну ділянку. Живучи в Луцьку, навесні 1879 року він розпочав у Колодяжному планову забудову, власне, будівництво того дому, що звався в родині "великим", згодом "старим", а в селі люди називали його палацом [2, с. 55].

1882 р. будівництво було закінчено і родина – батько, мати, Михайло, Леся і Ольга – переїхала до села Колодяжного. Менші діти – Оксана, Микола, Ізидора народилися в селі. Сім'я збільшувалася, діти підростали і 1890 р. побудували на садибі Лесин білий будиночок. Щоб було просторіше, батько збудував флігель для старших дітей. І в ньому жили Леся і Ольга. У флігелі кімнати були світлі, високі, сухі, саме такі, що дуже потрібні для Лесі. Веранда була велика, колони витесані із стовбурів берез. При сонці чи в місячну ніч будиночок ніби світився своїми білими стінами, (тому й називали його білим), на даху веранди планували для Лесі солярій [1, с. 14; 2, с. 56].

Рожева кімната була не тільки спальнею, а й робочим кабінетом Лесі Українки. Поетеса в листах до М. Драгоманова писала: "Почуваю себе як не може бути. Тут, окрім писання, живе діло, милі для мене люди, тут не буваю зайвою на світі" [1, с. 14].

У робочому кабінеті перед вікнами стояв письмовий стіл, на якому копії її рукописів, письмове приладдя, настільна лампа, ваза для квітів, дві поштові листівки, секретки, чашечка. Біля столу два крісла, обтягнуті червоним оксамитом. Праворуч – етажерка, на поличках якої – твори Гейне, Байрона,

ЗМІСТ

Полинути співом дзвінким……4
Леся Українка і родинні традиції української національної педагогічної школи……...10
Леся Українка – геніальна донька українського народу…….....14
Першодруки Лесі Українки…….....17
Мала батьківщина Лесі Українки – село Колодяжне Волинської області……20
“Лісова пісня” Лесі Українки – гімн красі рідного Полісся, шедевр нової драматургії…….....23
Леся Українка і сучасність…….....25

Патріотична лірика

“На вшанування Великої поетеси..……..28
“Рідна Мова”…….....29
“Любій матусі”……...30
“Афганістан”……..31
“Страшні роки”……..32
“Голодомор”……...33
“Війна”…….....34
“Мама найкраща у цьому світі єдиному”……...35
“Україно, край мій рідний”…….....35

Філософська лірика

“Вкус Блаженства”……36
“Коли я помру…”……..36
“Кожен хрест несе в собі”……....37
“Листя опало, холодно всім”……37
“Колись на світі жили люди”……...38
“Людське серце – то незнаний світ чужих думок”……....38
“Прозріння”…….....39
“Життя у грі”…….....39
“Навіщо світові жах ночі?”……..40
“Що гірше …”…….....40
“Чому біль?”……...41
“Летить собі пташка по небу”……..41